

DOI: 10.58423/2786-6742/2026-13-257-268
УДК 331.556.4

Олена СТРИЖАК

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри підприємництва, торгівлі та туристичного бізнесу
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця,
м. Харків, Україна

ORCID ID: [0000-0002-9367-9061](https://orcid.org/0000-0002-9367-9061)

Scopus Author ID: [57215415064](https://scopus.org/authorid/57215415064)

e-mail: sssselfennnn@gmail.com

ВПЛИВ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА РИНОК ПРАЦІ

Анотація. В умовах цифровізації суспільно-економічних відносин розвиток міжнародного співробітництва призводить до зміцнення міждержавних зв'язків, що виражається, зокрема, в посиленні переміщення громадян між країнами. Міжнародні міграційні потоки мають істотний вплив на структуру зайнятості, рівень заробітної плати, професійну кваліфікацію та загальний економічний розвиток країн, як тих, що приймають мігрантів, так і тих, звідки вони прибувають. Для України важливість аналізу міграції зростає після широкомасштабного вторгнення Російської Федерації у 2022 р. Країна зіткнулася з найістотнішою з часів Другої світової війни міграцією, що виразилася у великих потоках переміщених внаслідок війни осіб. У цьому контексті метою статті є визначення впливу міграційних процесів на ринок праці. Збільшення кількості міжнародних мігрантів, біженців та внутрішніх переселенців призводить до змін у демографічній структурі, кваліфікаційному складі та культурному розмаїтті трудових ресурсів. Це, у свою чергу, впливає на попит і пропозицію робочої сили, рівні зайнятості та безробіття, структуру та рівень заробітної плати. Для реалізації мети дослідження в статті проаналізовано динаміку та склад переміщених осіб, а також визначено тенденції щодо повернення біженців, переселенців та натуралізації за період 2015-2024 рр. З'ясовано, що ключовою особливістю міграції є її неоднозначний вплив на економіку країн-донорів та країн-реципієнтів мігрантів. Тому в статті визначено позитивний та негативний вплив міграції на ринок праці як для країн, що приймають мігрантів, так країн, звідки вони виїжджають. Окрім цього, охарактеризовано наслідки міграції для ринку праці. Представлено екстерналії міграційних процесів. Проаналізовано динаміку переміщених осіб у надзвичайній ситуації в Україні. Визначено наслідки міграційних процесів для України. Запропоновано напрямки вирішення проблем міграційних процесів.

Ключові слова: міграція, міграційні процеси, ринок праці, переміщення, біженці, внутрішньо переміщені особи, економіка воєнного часу, Україна.

JEL Classification: O15, J60

Absztrakt. A társadalmi-gazdasági kapcsolatok digitalizációjának körülményei között a nemzetközi együttműködés fejlődése az államközi kapcsolatok erősödéséhez vezet, ami többek között az állampolgárok országok közötti mozgásának fokozódásában is megnyilvánul. A nemzetközi migrációs

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC BY-NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

áramlások jelentős hatást gyakorolnak a foglalkoztatás szerkezetére, a bérszínvonalra, a szakmai képzettségre, valamint az országok általános gazdasági fejlődésére, mind a migránsokat befogadó, mind pedig a migránsokat kibocsátó országok esetében. Ukrajna számára a migráció elemzésének jelentősége különösen megnőtt az Oroszországi Föderáció által 2022-ben indított teljes körű inváziót követően. Az ország a második világháború óta tapasztalt legnagyobb mértékű migrációs válsággal szembesült, amely a háború következtében lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek jelentős áramlásában nyilvánult meg. Ebben az összefüggésben a tanulmány célja a migrációs folyamatok munkaerőpiacra gyakorolt hatásának meghatározása. A nemzetközi migránsok, menekültek és belső áttelepültek számának növekedése változásokat idéz elő a munkaerő demográfiai szerkezetében, képzettségi összetételében és kulturális sokszínűségében. Ez hatással van a munkaerő keresletére és kínálatára, a foglalkoztatottság és a munkanélküliség szintjére, valamint a bérek szerkezetére és színvonalára. A kutatási cél megvalósítása érdekében a tanulmány elemzi a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek dinamikáját és összetételét, továbbá meghatározza a menekültek és belső áttelepültek visszatérésével, valamint a honosítással kapcsolatos tendenciákat a 2015–2024 közötti időszakban. Megállapítást nyert, hogy a migráció egyik kulcsfontosságú sajátossága annak ellentmondásos hatása a migránsokat kibocsátó és befogadó országok gazdaságára. Ennek megfelelően a tanulmány meghatározza a migráció munkaerőpiacra gyakorolt pozitív és negatív hatásait mind a migránsokat befogadó, mind pedig a migránsokat kibocsátó országok esetében. Emellett bemutatja a migráció munkaerőpiaci következményeit, valamint a migrációs folyamatok externáliáit. A tanulmány elemzi az ukrajnai rendkívüli helyzet következtében lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek számának alakulását, meghatározza a migrációs folyamatok Ukrajnára gyakorolt következményeit, és javaslatokat fogalmaz meg a migrációs folyamatokkal összefüggő problémák kezelésének lehetséges irányaira.

Kulcsszavak: migráció; migrációs folyamatok; munkaerőpiac; lakóhelyelhagyás; menekültek; belső menekültek; háborús gazdaság; Ukrajna.

Abstract. In the context of the digitalisation of socio-economic relations, the development of international cooperation strengthens interstate ties, reflected in particular in the increased cross-border mobility of citizens. International migration flows have a significant impact on the structure of employment, wage levels, professional qualifications, and the overall economic development of both destination and origin countries. The importance of migration analysis has grown considerably for Ukraine following Russia's full-scale invasion in 2022. The country has faced the most significant displacement since World War II, resulting in large-scale movement of people forced to flee the conflict. In this regard, the purpose of this article is to examine the impact of migration processes on the Ukrainian labour market. The growing numbers of international migrants, refugees, and internally displaced persons lead to changes in the demographic structure, skill composition, and cultural diversity of the labour force. This, in turn, affects labour supply and demand, employment and unemployment rates, and the structure and levels of wages. To achieve the research objective, the article analyses the dynamics and composition of displaced persons and identifies trends in the return, resettlement, and naturalisation of refugees for the period 2015–2024. It has been established that the defining characteristic of migration is its mixed impact on the economies of both origin and destination countries. Accordingly, the article identifies the positive and negative effects of migration on the labour market for both groups of countries. The consequences and externalities of migration for the labour market are also examined. The dynamics of displacement in the context of the war in Ukraine are analysed, the consequences of migration processes for Ukraine are assessed, and policy recommendations for addressing the key challenges of migration are proposed.

Keywords: migration; migration processes; labour market; displacement; refugees; internally displaced persons; wartime economy; Ukraine.

Постановка проблеми. В умовах цифровізації суспільно-економічних відносин розвиток міжнародного співробітництва веде до зміцнення міждержавних зв'язків, що виражається, зокрема, в посиленні переміщення громадян між країнами. Міжнародні міграційні потоки мають істотний вплив на структуру зайнятості, рівень заробітної плати, професійну кваліфікацію та загальний економічний розвиток країн, як тих, що приймають мігрантів, так і тих, звідки вони прибувають.

За оцінками УВКБ ООН (Агентства ООН у справах біженців) [1], на кінець 2024 р. 123,2 мільйона людей у всьому світі були вимушено переміщені через переслідування, конфлікти, насильство, порушення прав людини та події, що серйозно порушують громадський порядок. Це на 7 мільйонів осіб або 6 % більше, ніж на кінець 2023 р. Такі переміщення та їх вплив на економіку не можна недооцінювати.

Для України важливість аналізу міграційних процесів особливо зростає після широкомасштабного вторгнення Російської Федерації у 2022 р. Країна зіткнулася з найістотнішою з часів Другої світової війни міграцією, що виразилася у великих потоках переміщених внаслідок війни осіб. Переміщення, в першу чергу, працездатного населення поставили країну перед викликами, що стосуються як розміщення осіб, які виїхали з окупованих районів і регіонів бойових дій, їх адаптації на новому місці, допомоги в працевлаштуванні тощо, так і з проблемами непоправних демографічних втрат, обумовлених виїздом великої кількості населення за кордон.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми міграції та її впливу на економіку та суспільство привертають пильну увагу вчених останнім часом. Загальні питання міграції відображені в роботах дослідників, які охарактеризували теоретичні засади міграційних процесів в контексті розробки державної політики та визначили міграційні наслідки [2]; здійснили аналіз сучасних міграційних процесів в національній економіці [3]; окреслили проблеми вимушеної міграції [4]; розглянули вплив трудової міграції на ринок праці [5]; дослідили чинники впливу на міграційні процеси [6]; встановили, як міграційні потоки, в тому числі трансферти, надіслані мігрантами, впливають на економіку [7].

Не залишилися поза увагою науковців і аспекти міжнародної міграції. Так, Задорожко Г. І. було встановлено, як впливають міграційні потоки на економіку ЄС [8], Друговою Є. В. розглянуто міжнародні аспекти міграції та її впливу на ринок праці в умовах глобальної економіки [9], Дон О. Д. досліджено вплив міжнародної трудової міграції на світовий ринок праці, а також визначено, що перекази мігрантів суттєво впливають на ринок праці та економіку в цілому [10].

Особливу увагу вчені зосереджують на розгляді особливостей міграційних процесів в Україні. Іжевський П., Кравець І. встановили, як міжнародна трудова міграція впливає на ринок праці в Україні [11]. Жук Р., Лаврентьєв М. визначили, як впливає зовнішня трудова міграція на стан економіки України

[12]. Холодницька А. В., Кириєнко Є. М. дослідили вплив міграційних та демографічних процесів на управління вітчизняними трудовими ресурсами [13]. Бугаєва М., Рубан В. розкрили зміст, види та чинники трудової міграції в Україні [14]. Вороний І. В., Ситник Т. І., Іваніцький І. Є. здійснили аналіз вимушеної внутрішньої та зовнішньої міграції в Україні [15]. Akilina O., Mykhatska A. порівняли український та польський ринки праці в контексті впливу міграційних процесів [16].

Слід зазначити, що військова агресія з боку Російської Федерації поглибила проблеми міграції в Україні, що відповідно знайшло відображення у наукових публікаціях останніх років. Зокрема, було розглянуто проблеми внутрішньої міграції в Україні внаслідок російського вторгнення [17]; оцінено вплив міграційних процесів на розподіл робочої сили у воєнний період [18] та на економіку України в умовах військового стану [19]; досліджено вплив процесів міжнародної трудової міграції на ринок праці України в умовах військового стану [20]; окреслено, як трудова міграція впливає на український ринок праці з початку повномасштабного вторгнення [21]; охарактеризовано виклики трансформації українського ринку праці в контексті міграційної кризи [22].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Збільшення кількості міжнародних мігрантів, біженців та внутрішніх переселенців призводить до змін у демографічній структурі, кваліфікаційному складі та культурному розмаїтті трудових ресурсів. Це, у свою чергу, впливає на попит і пропозицію робочої сили, рівні зайнятості та безробіття, структуру та рівень заробітної плати. У зв'язку з цим питання аналізу міграційних потоків, оцінки впливу міграції на ринок праці набувають особливої актуальності.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). У цьому контексті метою статті є визначення впливу міграційних процесів на ринок праці.

Методи та методологія. Задля досягнення мети дослідження автором було використано диференційований теоретико-методичний та практично-аналітичний науковий інструментарій, основу якого складає використання наступних наукових методів. Бібліографічний аналіз застосовано для порівняльного аналізу досліджень науковцями проблемної області, а також виділення невирішених частин проблеми, що вивчається, формулювання мети, постановки завдань та обговорення результатів. Загальнонаукові методи аналізу та синтезу, індукції та дедукції, порівняння та узагальнення в роботі використано для ідентифікації проблем міграції та її впливу на економіку та суспільство, позитивних та негативних наслідків та екстерналій міграційних процесів, як для країн, що приймають мігрантів, так країн, звідки вони виїжджають. Потім виділені характеристики було узагальнено та синтезовано й подано у вигляді таблиць для більш зручного наглядного представлення. Методи порівняльного аналізу та методи візуалізації було застосовано для визначення динаміки та складу переміщених осіб, динаміки переміщених осіб в Україні, а також тенденцій повернення біженців, переселенців та натуралізації за період

2015-2024 pp. Системний метод дозволив об'єднати дослідження єдиним підходом з формулюванням на основі отриманих результатів, пропозицій та рекомендацій щодо вирішення проблем міграційних процесів. Метод узагальнення було використано при формулюванні результатів дослідження. За допомогою індуктивно-дедуктивного методу було підсумовано висновки дослідження та розроблено пропозиції щодо подальшого наукового пошуку. Дослідження використовує дані Агентства ООН у справах біженців.

Основні результати дослідження. Війни та конфлікти є однією з головних причин того, що люди вимушені кидати свої домівки. Останніми роками кількість переміщених осіб у всьому світі зростає (рис. 1).

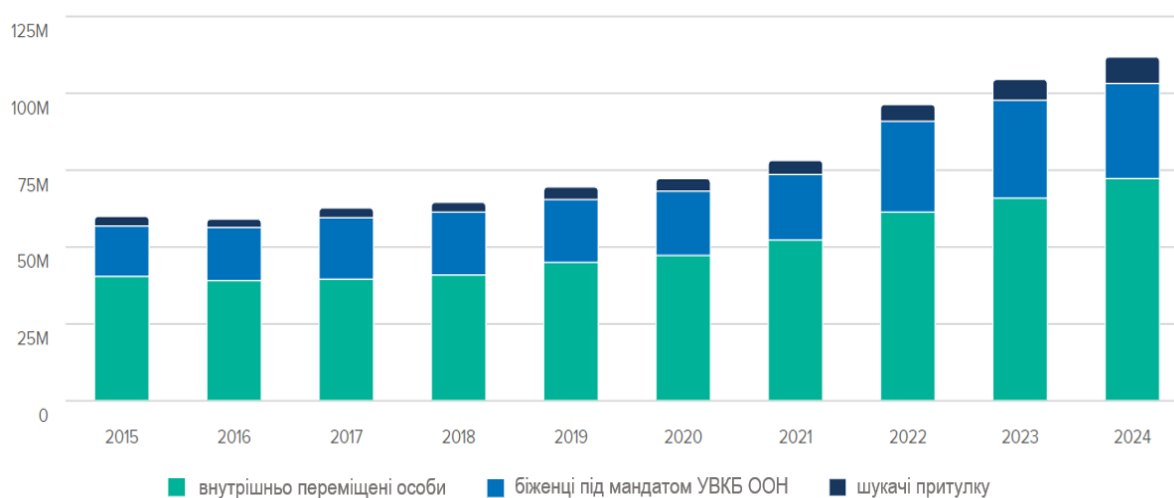

Рис.1 Динаміка та склад переміщених осіб за період 2015-2024 pp.

Джерело: сформовано на основі [1].

Як видно з рис. 1, кількість переміщених осіб в період з 2015 р. по 2024 р. збільшилася, що викликано як збільшенням кількості конфліктів, які обумовлюють переміщення осіб через небезпеку, так і спрощенням міграційних процедур, що стимулює міграційні процеси.

Слід зазначити, що міграція є важливим фактором забезпечення економічного зростання та конкурентоспроможності країн, які приймають мігрантів. Ключовою особливістю міграції передусім є її неоднозначний вплив на економіку країн-донорів та країн-реципієнтів мігрантів. У країнах прибуття міграція впливає на структуру робочої сили.

Приплив мігрантів, особливо низькокваліфікованих, часто на ринку праці заповнює ті ніші, де місцеве населення відчуває дефіцит мотивації або кваліфікації, що призводить до зниження вартості робочої сили в певних секторах, таких як сільське господарство, будівництво та сфера послуг. Це, в свою чергу, спричиняє зростання безробіття серед певних категорій населення.

Разом з тим, неконтрольована міграція може зумовити погіршення умов праці та соціальну ізоляцію мігрантів, що негативно позначається на соціальній стабільності. Посилення міграційних потоків, що спостерігається в останні роки, актуалізує питання соціального та правового захисту і мігрантів, і місцевого населення.

Розвиненим економікам міграція дозволяє заповнювати нестачу робочої сили. Мігранти заповнюють ніші, які не затребувані місцевим населенням, часто з небезпечними, шкідливими, важкими умовами праці або в тих сферах, де спостерігається гострий дефіцит фахівців (ІТ, медицина, інженерія). Кваліфіковані мігранти певним чином сприяють технологічному розвитку та збільшенню податкових надходжень. Крім того, міграція сприяє диверсифікації ринку праці, привносячи нові навички, знання та культурні традиції, результатом чого є і соціо-культурний ефект.

При цьому відтік робочої сили з країн вибуття може призводити до дефіциту кваліфікованих кадрів і уповільнення економічного зростання через підвищення ставок заробітної плати в умовах дефіциту робочої сили. Внаслідок міграційних процесів такі країни втрачають найбільш активну, молоду і часто освічену частину населення, що підриває потенціал економічного зростання в майбутньому. Це зниження пропозиції праці змушує місцевих роботодавців підвищувати зарплати, щоб утримати персонал. При зниженні пропозиції праці грошові перекази мігрантів, що надходять в країну, частково компенсують ці негативні наслідки, стимулюючи внутрішній попит та інвестиції.

Із зростанням інформатизації та комп'ютеризації виробничих процесів відбувається розширення сфери застосування роботизованих систем, що замінюють дешеву працю мігрантів. Таким чином міграція стимулює впровадження нових технологій. Крім того, з розширенням цифровізації на всі сфери економіки та суспільства поступово розмивається межа між «міграцією» та «віддаленою роботою».

Часто мігранти та місцеві працівники є ресурсами, що доповнюють, а не замінюють один одного. Наприклад, приплив будівельників-мігрантів може створити попит на місцевих архітекторів, менеджерів та юристів. Крім того, мігранти дозволяють місцевим фахівцям переходити на більш кваліфіковані позиції (наприклад, управління та менеджмент).

Певною мірою міграція може знижувати безробіття серед громадян приймаючої країни. Оскільки відбувається в основному міграція працездатного населення, то збільшується сукупний попит на товари та послуги, що генерує нові робочі місця в сервісі, логістиці та торгівлі. Крім того, масова міграція працездатного населення стимулює сукупний попит.

Відповідно, чим вища кваліфікація мігрантів, тим більших втрат зазнає країна вибуття і тим більших вигод отримує країна, що приймає, яка отримує віддачу від людського капіталу за відсутності витрат на його формування та

відносно невеликих витрат на адаптацію. Зовнішні ефекти (екстерналії), які привносить міграція, представлені в табл. 1.

Таблиця 1

Екстерналії міграційних процесів

Параметр	Для приймаючої країни	Для країни-донора
Пропозиція праці	Зростає (зменшується дефіцит)	Падає (ризик кадрового голоду)
Рівень зарплат	Стабілізація або незначне зниження в частині некваліфікованої праці	Прискорене зростання через брак людей
Економічне зростання	Збільшення споживчого попиту за рахунок розширення ринку	Уповільнюється через втрату людського капіталу та зниження пропозиції праці
Соціальна сфера	Підвищення навантаження на інфраструктуру, але підтримка пенсійної системи	Зниження тиску на ринок праці, але ризик деградації систем освіти/медицини, зниження податкових надходжень
Демографія	Поліпшення демографічних показників	Демографічні та структурні розриви
Культура	Втрата національної ідентичності, соціально-культурні та релігійні конфлікти	Міжкультурна комунікація та різноманітність завдяки родинним зв'язкам з мігрантами

Джерело: сформовано автором.

Міграція змушує ринок праці адаптуватися, замість мігрантів підприємства використовують гнучкі форми зайнятості, аутсорсинг, платформенну зайнятість. Мігранти також вимагають інституційної інтеграції, яка включає необхідність визнання дипломів та подолання бар'єрів на шляху до легальної праці.

Внаслідок збільшення міграційних процесів відбувається додаткове навантаження на інфраструктуру, виникає потреба в адаптації систем соціального страхування, освіти та охорони здоров'я до нових демографічних реалій.

До позитивних наслідків міграції відносять також міжнародну стабілізацію ринку праці, коли в країні з низькими демографічними показниками, але багатими капіталом, переміщується робоча сила з країн з низькими значеннями капіталу, але наявністю значної кількості трудових ресурсів.

Для України питання регулювання міграційних потоків мають важливе значення, оскільки за даними [23], на вересень 2025 р. у світі було зареєстровано 5,75 мільйона біженців з України, з них 5,2 мільйона в Європі, а 3,75 мільйона людей залишалися внутрішньо переміщеними особами. Динаміку переміщених осіб, які опинилися у надзвичайній ситуації в Україні за 2022-2024 рр., за категоріями надано на рис. 2.

Демографічна криза, з якою стикнулася Україна, має подвійний характер: з одного боку, здійснюється скорочення населення внаслідок прямих втрат через

військові дії та обстріли, з іншого, - відбувається масовий відтік населення в інші країни, переважно європейські, через небезпечні умови всередині країни.

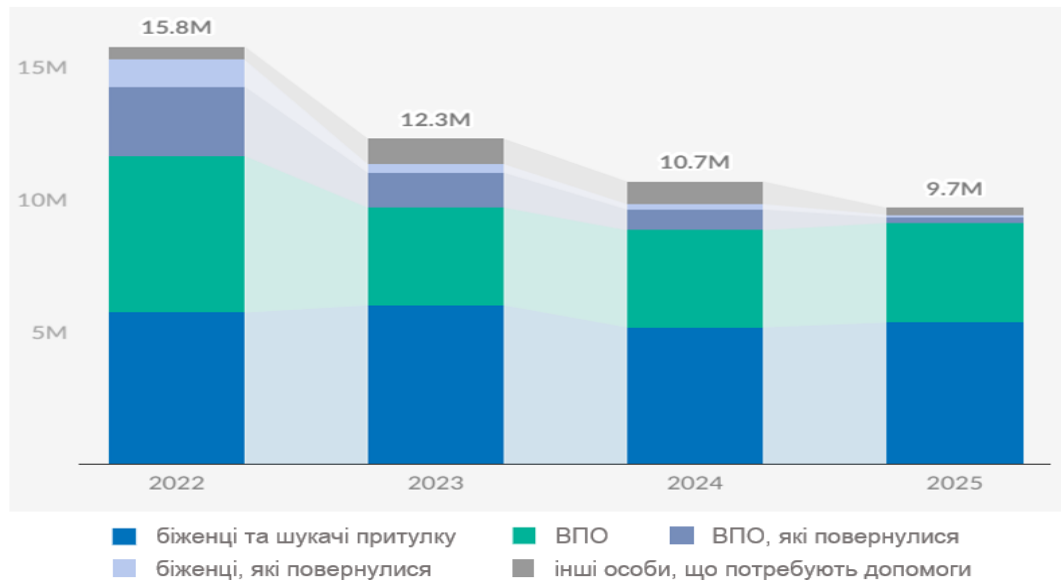

Рис.2 Динаміка переміщених осіб в Україні, 2022-2024 рр.

Джерело: сформовано на основі [23].

Доцільно відмітити, що у 2024 р. кількість рішень щодо біженців та внутрішньо переміщених осіб зростає у всьому світі, причому кількість біженців, які повернулися, була найвищою за останні два десятиліття (1,6 мільйона).

Як зазначає УВКБ ООН, протягом минулого року 92% з 1,6 мільйона біженців, які повернулися, повернулися лише до чотирьох країн: Афганістану, Сирії, Південного Судану та України. В Україні, незважаючи на те, що війна триває вже четвертий рік, багато вразливих біженців вирішили повернутися, частково через проблеми з доступом до прав та послуг у країнах, що їх прийняли.

Понад 8,2 мільйона ВПО також повернулися до своїх місць походження у 2024 р. (рис. 3), що є другим за величиною показником за всю історію спостережень. Однак через відсутність миру та стабільності в їхній країні багато ВПО залишаються в полоні циклу повернень, за якими слідує нові переселення, а конфлікти стають дедалі тривалішими [1].

Слід зазначити, що ймовірність повернення мігрантів залежить від часу перебування в приймаючій країні: чим він довший, тим більше часу у мігранта для інтеграції та асиміляції, і тим нижча ймовірність його повернення на батьківщину. Наслідки міграційних процесів для України представлено в табл. 2.

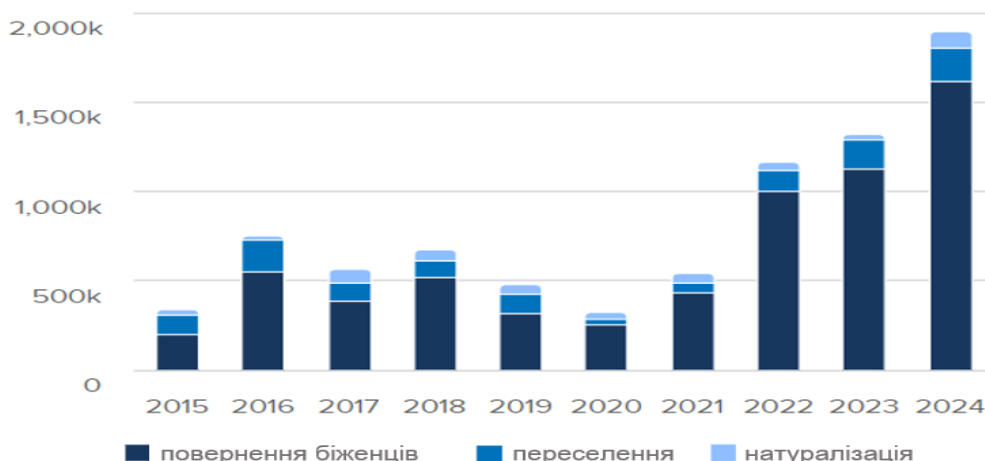

Рис. 3. Повернення біженців, переселенців та натуралізація, 2015-2024 рр.
 Джерело: сформовано на основі [1].

Цифровізація та розширення можливостей гнучкої зайнятості в багатьох сферах певною мірою усувають необхідність фізичного переміщення людини для працевлаштування. Завдяки цифровізації людина може працювати на компанію в ЄС, фізично перебуваючи в Україні. Це може допомогти зберегти людський капітал всередині країни, але призводить до виводу податків та інтелектуального продукту за кордон.

Таблиця 2

Наслідки міграційних процесів для України

Сфера впливу	Позитивні наслідки (Вигоди)	Негативні наслідки (Ризики)
Макроекономіка	Валютні надходження: Грошові перекази (ремітенси) підтримують курс гривні та платоспроможність населення.	Деформація ВВП: Економіка стає залежною від зовнішніх переказів, а не від внутрішнього виробництва.
Ринок праці	Зниження безробіття: Зменшується надлишковий тиск на державні соціальні виплати.	Дефіцит кадрів: Гострий брак кваліфікованих спеціалістів («кадровий голод»), особливо в медицині та будівництві.
Людський капітал	Нові навички: Повернення мігрантів з досвідом роботи в умовах Індустрії 4.0 та європейських стандартів.	«Brain Drain»: Вимивання найбільш інтелектуальної та молоді частини нації, що підриває інноваційний потенціал країни.
Демографія	Соціальна мобільність: Підвищення рівня життя сімей мігрантів.	Старіння нації: Збільшення навантаження на пенсійну систему через виїзд працездатного населення.
Інновації	Трансфер технологій: Мігранти можуть виступати «містками» для залучення іноземних інвестицій та ноу-хау.	Втрата суб'єктності: Українські таланти створюють додану вартість для економік інших країн (ЄС, США).

Джерело: сформовано автором.

Тому для України важлива розробка політики гнучкої зайнятості, яка допоможе дотримуватися балансу на ринку праці та сприятиме повернення вимушено переміщених осіб додому.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, міграційні процеси, які охоплюють весь світ, несуть з собою як позитивні, так і негативні наслідки. Найбільш позитивним чинником міграції для тих країн, що приймають переміщених осіб, стає поповнення кількості робочої сили та покращення демографічного стану. Однак велика кількість переміщених осіб, з яких певна частина залишається незадіяними на ринку праці і поповнює маргінальні прошарки, згодом створює соціальні, культурні, релігійні та інші проблеми. Відповідно потрібне формування дієвої державної міграційної політики, орієнтованої на досягнення балансу на ринку праці. Перспективи подальших наукових пошуків полягають у розробці наукових рекомендацій та практичного інструментарію забезпечення збалансованості вітчизняного ринку праці з урахуванням чинників міграції в умовах повоєнного відновлення України.

Фінансування. Автор не отримував фінансування для цього дослідження.

Конфлікт інтересів. Автор заявляє, що не має конфлікту інтересів.

Декларація використання ШІ. Автор не використовував інструменти штучного інтелекту під час підготовки рукопису.

Список використаних джерел

1. United Nations High Commissioner for Refugees. Global Trends. URL: <https://www.unhcr.org/global-trends> (дата звернення: 10.02.2026).
2. Безуглий П. Г. Теоретичні засади дослідження міграційних процесів. *Політичне життя*. 2018. № 1. С. 5–13. DOI: <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2018.1.1>
3. Кифяк В. І., Шелюжак І. Г., Водянка Л. Д. Системний підхід до аналізу міграційних процесів. *Бізнес Інформ*. 2019. № 11. С. 77–83.
4. Комарницька Г. О., Ястремська Н. М., Павленко Н. В. Вимушена міграція та її вплив на ринок праці в Україні. *Наукові перспективи*. 2022. № 6 (24). С. 306–319. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/58e4f92d-ab1a-468d-98b3-117b4dbf00d9/content> (дата звернення: 10.02.2026).
5. Маслово В. О., Сухорукова Т. Г. Основні тенденції розвитку міжнародної трудової міграції та її вплив на формування сучасного ринку праці. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2021. № 72–73. С. 205–212. DOI: <https://doi.org/10.18664/btie.72-73.280352>
6. Рощина Н. В., Борданова Л. С. Особливості міграційних процесів у сучасних економічних умовах. *Економіка та держава*. 2017. № 1. С. 32–36. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/1_2017/9.pdf (дата звернення: 10.02.2026).
7. Тракслер Р. Й., Палінчак М. М., Стебляк Д. М. Вплив міграції на світову економіку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2025. Вип. 54. С. 155–159. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/54_2025ua/26.pdf (дата звернення: 10.02.2026).
8. Задорожко Г. І., Лавриненко В. І. Вплив міжнародної трудової міграції на ринок праці країн ЄС. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2024. № 2 (28). С. 114–123. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.12789082>
9. Другова Є. В. Глобалізація ринку праці: динаміка міграційних потоків у контексті міжнародних угод. *Сучасний науковий журнал*. 2023. № 2 (2). С. 109–114. DOI: <https://doi.org/10.36994/2786-9008-2023-2-15>

10. Дон О. Д. Вплив міжнародної трудової міграції на світовий ринок праці. *Економіка та держава*. 2020. № 11. С. 106–111. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2020.11.106>
11. Іжевський П., Кравець І. Міжнародна трудова міграція робочої сили та її вплив на внутрішній ринок праці України. *Економіка та суспільство*. 2022. № 45. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-12>
12. Жук Р., Лаврентьев М. Вплив міграційних процесів на національну економіку. *Економіка та суспільство*. 2025. № 73. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-43>
13. Холодницька А. В., Кирієнко Є. М. Вплив демографічних та міграційних процесів на управління трудовими ресурсами в Україні. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 50. С. 235–239. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastuct50-39>
14. Бугаєва М., Рубан В. Вплив трудової міграції на національний ринок праці. *Вісник післядипломної освіти. Серія: Соціальні та поведінкові науки*. 2021. Вип. 16 (45). С. 141–161. DOI: [https://doi.org/10.32405/2522-9931-2021-16\(45\)-141-161](https://doi.org/10.32405/2522-9931-2021-16(45)-141-161)
15. Вороний І. В., Ситник Т. І., Іваніцький І. Є. Вплив міграційних процесів на економічний розвиток під час дії воєнного стану в Україні. *НВ ЛНУ ветеринарної медицини та біотехнологій. Серія: Економічні науки*. 2025. № 27 (105). С. 21–28. DOI: <https://doi.org/10.32718/nvlvet-e10504>
16. Akilina O., Mikhatska A. Impact of migration processes on the labour market in Ukraine and Poland. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Вип. 2 (19). С. 272–276.
17. Черьомухіна О., Чалюк Ю. Ринок праці під час війни: стан та перспективи. *Економіка та суспільство*. 2022. № 46. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-24>
18. Цимбалюк І. О., Павліха Н. В., Цимбалюк С. М. Динаміка ринку праці в Україні під час війни: аналіз міграційних тенденцій та показників безробіття. *Інноваційна економіка*. 2023. № 2. С. 101–109. DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2023.2.13>
19. Горбань С., Біленко О., Трубнік Т. Вплив міграційних процесів на економіку України. *Економіка та суспільство*. 2023. № 49. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-26>
20. Боброва Д., Дон О. Міжнародна трудова міграція та її вплив на ринок праці України в умовах військової агресії РФ. *Галицький економічний вісник*. 2023. Т. 82, № 3. С. 216–226. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.03.216
21. Іонін Є. Є., Загородний В. М. Вплив трудової міграції на ринок праці України в умовах війни та шляхи його відновлення. *Економіка і організація управління*. 2025. № 4 (56). С. 20–32. DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2024.4.3>
22. United Nations High Commissioner for Refugees. War in Ukraine deepens humanitarian crisis amid escalating attacks. URL: <https://www.unhcr.org/emergencies/ukraine-emergency> (дата звернення: 10.02.2026).

References

1. United Nations High Commissioner for Refugees. (n.d.). *Global trends*. <https://www.unhcr.org/global-trends>
2. Bezuhlyi, P. H. (2018). Theoretical foundations of the study of migration processes. *Politychne zhyttia*, (1), 5–13. <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2018.1.1> [in Ukrainian].
3. Kyfiak, V. I., Sheliuzhak, I. H., & Vodianka, L. D. (2019). System approach to the analysis of migration processes. *Biznes Inform*, (11), 77–83. [in Ukrainian].
4. Komarnytska, H. O., Yastremska, N. M., & Pavlenko, N. V. (2022). Forced migration and its impact on the labor market in Ukraine. *Naukovi perspektyvy*, (6(24)), 306–319. <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/58e4f92d-ab1a-468d-98b3-117b4dbf00d9/content> [in Ukrainian].
5. Maslova, V. O., & Sukhorukova, T. H. (2021). Main trends in the development of international labor migration and its impact on the formation of the modern labor market. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, (72–73), 205–212. <https://doi.org/10.18664/btie.72-73.280352> [in Ukrainian].
6. Roshchyna, N. V., & Bordanova, L. S. (2017). Features of migration processes in modern economic conditions. *Економіка та держава*, (1), 32–36. http://www.economy.in.ua/pdf/1_2017/9.pdf [in Ukrainian].

7. Traksler, R. Y., Palinchak, M. M., & Steblak, D. M. (2025). The impact of migration on the world economy. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove gospodarstvo*, (54), 155–159. http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/54_2025ua/26.pdf [in Ukrainian].
8. Zadorozhko, H. I., & Lavrynenko, V. I. (2024). Impact of international labor migration on the labor market of EU countries. *Ekonomichni zhurnal Odeskoho politekhnichnoho universytetu*, (2(28)), 114–123. <https://doi.org/10.5281/zenodo.12789082> [in Ukrainian].
9. Druhova, Ye. V. (2023). Globalization of the labor market: Dynamics of migration flows in the context of international agreements. *Suchasnyi naukovyi zhurnal*, (2(2)), 109–114. <https://doi.org/10.36994/2786-9008-2023-2-15> [in Ukrainian].
10. Don, O. D. (2020). The impact of international labor migration on the world labor market. *Ekonomika ta derzhava*, (11), 106–111. <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2020.11.106> [in Ukrainian].
11. Izhevskiy, P., & Kravets, I. (2022). International labor migration of the workforce and its impact on the domestic labor market of Ukraine. *Ekonomika ta suspilstvo*, (45). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-12> [in Ukrainian].
12. Zhuk, R., & Lavrentiev, M. (2025). The impact of migration processes on the national economy. *Ekonomika ta suspilstvo*, (73). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-43> [in Ukrainian].
13. Kholodnytska, A. V., & Kyriienko, Ye. M. (2020). The influence of demographic and migration processes on labor resource management in Ukraine. *Infrastruktura rynku*, (50), 235–239. <https://doi.org/10.32843/infrastruct50-39> [in Ukrainian].
14. Buhaieva, M., & Ruban, V. (2021). The impact of labor migration on the national labor market. *Visnyk pislidyplomnoi osvity. Serii: Sotsialni ta povedinkovi nauky*, (16(45)), 141–161. [https://doi.org/10.32405/2522-9931-2021-16\(45\)-141-161](https://doi.org/10.32405/2522-9931-2021-16(45)-141-161) [in Ukrainian].
15. Voronyi, I. V., Sytnyk, T. I., & Ivanitskyi, I. Ye. (2025). The impact of migration processes on economic development during martial law in Ukraine. *Naukovyi visnyk LNU veterynarnoi medytsyny ta biotekhnolohii. Serii: Ekonomichni nauky*, 27(105), 21–28. <https://doi.org/10.32718/nvlvet-e10504> [in Ukrainian].
16. Akilina, O., & Mykhatska, A. (2019). Impact of migration processes on the labour market in Ukraine and Poland. *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia*, (2(19)), 272–276.
17. Cheromukhina, O., & Chaliuk, Yu. (2022). Labor market during the war: State and prospects. *Ekonomika ta suspilstvo*, (46). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-24> [in Ukrainian].
18. Tsymbaliuk, I. O., Pavlikha, N. V., & Tsymbaliuk, S. M. (2023). Labor market dynamics in Ukraine during the war: Analysis of migration trends and unemployment indicators. *Innovatsiina ekonomika*, (2), 101–109. <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2023.2.13> [in Ukrainian].
19. Horban, S., Bilenko, O., & Trubnik, T. (2023). The impact of migration processes on the economy of Ukraine. *Ekonomika ta suspilstvo*, (49). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-26> [in Ukrainian].
20. Bobrova, D., & Don, O. (2023). International labor migration and its impact on the labor market of Ukraine in the context of Russian military aggression. *Halyskyi ekonomichni visnyk*, 82(3), 216–226. https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.03.216 [in Ukrainian].
21. Ionin, Ye. Ye., & Zahorodnyi, V. M. (2025). The impact of labor migration on Ukraine's labor market during the war and ways of its recovery. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*, (4(56)), 20–32. <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2024.4.3> [in Ukrainian].
22. United Nations High Commissioner for Refugees. (n.d.). War in Ukraine deepens humanitarian crisis amid escalating attacks. <https://www.unhcr.org/emergencies/ukraine-emergency>

Отримано: 21.02.2026
Прийнято до друку: 30.04.2026
Опубліковано: 29.05.2026

Beérkezett: 2026.02.21
Elfogadva: 2026.04.30
Megjelent: 2026.05.29

Received: 21.02.2026
Accepted: 30.04.2026
Published: 29.05.2026